

Stellen en 'schoolonderzoek'

1 januari 1971

Auteur: [H.J. Hollaar](#)

Volume: [02](#)

Nummer: [1](#)

Pagina's: 55-57

Documenten

- [moer_jrg02_009.pdf](#)

guldenschoonperweeke verdient en daarvoor o a het knopje van de vuilzinking om moet draaien en ga zo maar door vanuit zo n tekst kom je op problemen van ouders en kinderen generatieconflicten gezagsverhoudingen op deze manier bereikt u ook dat de leerlingen leren om de dingen waar mee ze bezig zijn onder woorden te brengen inderdaad tenminste daar streef ik naar ik probeer samen met de leerlingen deze dingen te ervaren emotioneel en dan die ervaring te verwoorden soms merk en we dat je iets niet kan verwoorden en dan ga je nadenken waarom kun je iets niet zeggen je dacht dat je precies wist wat je wilde zeggen maar als dat zo was dan zou je er woorden voor kunnen vinden maar ook bij dit werk kom ik op punten dat ik zeg nu weet ik het niet meer ik heb alles gedaan wat binnen mijn bereik lag en nu moet ik nieuwe kennis nieuwe ervaring nieuwe ideeën opdoen dan voel ik het als een groot gemis dat er zo weinig contact is tussen mensen die met dezelfde dingen bezig zijn ik weet wel bijna zeker dat er meer scholen zijn die behoefte hebben aan doelgerichte lesprogramma's aan mogelijkheden bij persoonlijkheidsvorming we zouden een mogelijkheid moeten scheppen om elkaar op de hoogte te stellen om ervaringen uit te wisselen en om vandaaruit te proberen elkaars lacunes aan te vullen stellen en schoolonderzoek lezen spreken stellen h j rollaar stellen is evenals spreken en lezen en van de eindprodukten van het taalonderwijs de leerling moet daarvoor in ieder geval enige vaardigheid hebben in de taalkunde taalbouw spelling 1 en taalchat woordkermis deze staan echter altijd ten dienste van iets waarover gesproken gesteld en gelezen wordt en juist dat iets vormt een groot probleem voor wie moeder taalonderwijs geeft het ligt immer steeds doorgaans op een terrein buiten zijn eigenlijke vakspecialisme voortdurend wordt een beroep gedaan op de algemene ontwikkeling van leraar en leerling wil de communicatie waar alles toch eigenlijk om begonnen is tot een redelijk niveau ontwikkeld worden dan zal de leerling ook enige vaardigheid moeten hebben t a v het onderwerp anders gezegd hij zal er wat van moeten weten hoe zorgen we daarvoor we kunnen de leerlingen het onderwerp laten bestuderen of het thema zo makkelijk maken dat iedereen er wel over moet kunnen praten hier is voor de eerste oplossing gekozen 1 terecht krijgt mondeling stellen bij kluis en basisonderwijs steeds meer aandacht 55 de examenklas havo waar het volgende beproefd is bestudeerde thuis een uitgereikte

krantetekst op school vond daarover en over de verder verzamelde informatie een discussie plaats en deze werd gevolgd door een ermeer samenhangende gerichte stelopdracht tekstinterpretatie mondelinge taalvaardigheid en stellen staan ook bij het eindexamen schoolonderzoek nieuw mondeling centraal bij een van de fasen van het schoolonderzoek zullen deze leerlingen in groepen van vier discussieren over een onderwerp dat in verband staat met een in de cursus al besproken thema tekstbehandeling en opstel zijn ter afwisseling ook apart geoefend deze klas heeft steeds twee uur Nederlanders aaneensluitend in een vroeg stadium van dit cursusjaar gaf de groep onderwerpen op waarover ze zouden willen discussieren de leraar had inmiddels al een aantal kranten en tijdschriften verzameld waarin wellicht bruikbare artikelen te vinden zouden zijn taalkundig criterium daarbij was de omvang oplopend van 800 tot 1500 woorden en de stilistische moeilijkheidsgraad nrc niveau inhoudelijk gold als eis dat er veel informatie in stond en dat er liefst duidelijke stellingen in genomen werden de onderwerpen gaven we hier niet daar die afhankelijk blijven van de actualiteit en het karakter van het onderwijs wel was een merkwaardige ervaring dat onderwerpen waarvan iedereen zou verwachten dat ze het goed zouden doen drugs en vietnam stonden natuurlijk op de lijst te leerstelden maar dat de animo voor nieuwe moeilijke onderwerpen waarop de leerlingen nog niet waren uitgekeken juist veel groter was deze cursus waarin vier fasen te onderscheiden zijn was vooraf slechts in hoofdlijnen geprogrammeerd zeker na het middelen lopen de onderdelen in elkaar over als introductie op de eerste fase werd de procedure uitgelegd en de rol van voorzitter besproken daar in de eerste vier lessen elke leerling een keer voorzitter zou zijn werden vier teksten uitgedeeld en kregen de zeven voorzitters bij teksten 1 resp 2 3 en 4 de opdracht onderling hun tekst te bestuderen en evt procedureproblemen te bespreken na de evaluatie van de eerste groepsdiscussie de volgende les volgde instructie t a v het beginnen van een opstel terwijl deze vaardigheid de volgende lessen verder werd geoefend kwamen de rollen in de groepsdiscussie aan de orde en daarna de opbouw van de gedachtenwisseling dit laatste sloot natuurlijk aan bij de tweede fase van het opstel het centrale deel waarin informatie en meningsvorming plaatshebben inmiddels waren er andere groepen gekomen meestal groter en vaak zonder voorzitter de derde fase van het opstel betrof puntige formulering van conclusie en de afronding van het werk steeds werd zo'n opstelfragment geschreven in het tweede lesuur direct na de discussie de bespreking ervan was soms groepsgewijs soms klassikaal terwijl de leraar het werk doorgaans thuis nog doornam en er de volgende les op kon terugkomen in de laatste fase vroeg de discussie na v de tekst vaak zoveel tijd dat het complete opstel als huiswerk moest worden opgegeven ook de bespreking eiste dan natuurlijk meer tijd eerst had men een onderwerp in twee lesuren te sloten en op vier uur 56 een dergelijke cursus is voor allen zeer vermoeiend afwisseling is dan ook absolute noodzaak men kan onvoorbereide massale of bewaakte discussies houden creatieve schrijfoefeningen maar ook lessen die aan iets totaal anders gewijd zijn men krijgt de indruk dat bij deze opzet en algemene ontwikkeling en communicatievaardigheid van de leerling toe neemt wellicht worden lezers door dit verslag op ideeën gebracht die ze met hun leerlingen kunnen toepassen het werks-

tuk vwo andere van kampe n inleiding een aantal leerlingen van de eindexamenklassen gymnasium en atheneum kan dit jaar voor het eerst tijdens het examen in plaats van het bekende opstel een zgn werkstuk maken in ambtelijke termen de leerlingen mogen een stelopdracht uitzoeken te kiezen uit een aantal opdrachten waaromtrent de kandidaat zich gedurende de laatste twee jaar onder leiding kennis heeft kunnen verschaffen 1 voorgeschiedenis het idee om in plaats van het opstel de stelopdracht of het werkstuk als eindexamenonderdeel in te voeren is afkomstig van een groep universitaire docenten in de didactiek van het nederlands deze hielden zich bezig met doeleinden en leerplan nederlands vwo in een vetslag verschenen in 1966 werd het werkstuk aan de orde gesteld de kandidaat zo stelde de commissie zich voor heeft verschillende boeken en artikelen bestudeerd b v over nftltatuli op het examen mobiliseert hij dan delen van de inhoud voor het ontwikkelen van een eigen gedachtengang 2 pas op het examen krijgt hij de eigenlijke schrijfstel opdracht de leraar is hem bij het verzamelen van het materiaal behulpzaam het gaat erom te controleren of de kandidaat met zijn gegevens iets kan doen d w z erop een bepaald aspect gerichte begrijpelijke uiteenzetting van maken 1 de commissie had niet alleen literaire onderwerpen op het oog maar ook historische taalkundige aardrijkskundige de opvatting van de commissie dat zo n stelopdracht gezien de doeleinden van het vwo een juistere toetsingsmiddel was dan het opstel werd over het algemeen positief ontvangen zo positief dat dit jaar kandidaten zich aan het nieuwe eindexamenonderdeel kunnen wijden intermezzo de voorkeur van bovengenoemde groep voor de stelopdracht heeft direct te maken met de twijfels die er bestonden ten aanzien van het traditionele opstel een opstel schrijven kon dikwijls inhouden naar aanleiding van een titel enkele dichtregels waren ook zeer geliefd zo iets was dan bestemd voor creatieve geesten en tot anderhalf foliovel volschrijven in niet al te 1 circulaire staatssecretaris kenmavo 70 27 bijl pag 2 2 stencil onderwijskundig studiecentrum 1966 pag 3 57